နိဒါန်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

["ဗုဒ္ဓ= လောကသားတို့၏ အနိုင်းမဲ့ ကျေးဇူးရှင်" ၏ ကျင့်စဉ်ကို လေ့လာကျင့်သုံးလိုသူသည် ဤနိဒါန်းကို သဘောပေါက်အောင် ပြီးဆုံးသည်အထိ ရှေးဦးစွာ ဖတ်ပါ။]

လူသည် ဘဝကို လောဘဖြင့် စတင်ခဲ့သူ ဖြစ်၏။ ယင်းလောဘကို ပါဠိဝေါဟာရအားဖြင့် "ဘဝ နိကန္တိက လောဘ" ဟူ၍ ခေါ်၏။ ဘဝနိကန္တိက လောဘ၏ အနက်မှာ "ဘဝကို မြတ်နိုးသော တဏှာ" ဟူ၍ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် လူသည် မိမိ၏ဘဝကို ပျက်သုဉ်းမသွားစေရန် လောဘဖြင့် မိမိ လိုချင်သော အရာရာတိုင်းကို ရအောင် အားထုတ်လေ၏။ ဤသည်မှာ ဓမ္မတာ ဖြစ်၏။

သို့ရာတွင် ဤဓမ္မတာသည်ကား "အတ္တဓမ္မတာ" ဖြစ်၏။ အတ္တဓမ္မတာ ဖြစ်သည့်အလျောက် လူတော်လူကောင်းများ အနေဖြင့် လိုက်နာ ကျင့်သုံးရသော ဓမ္မတာ မဟုတ်၊ ပယ်ဖျက်နိုင်အောင် ကြိုးစားရသော ဓမ္မတာသာ ဖြစ်၏။

ဗုဒ္ဓဝါဒအရ ဘဝကို တည်ဆောက်ရသည် မှန်၏။ သို့ရာတွင် ဘဝကို တည်ဆောက်ရာ၌ "ထီး" အဖြစ် တည်ဆောက်ရသည် မဟုတ်၊ "ငြမ်း" အဖြစ်သာ တည်ဆောက်ရခြင်း ဖြစ်၏။ ငြမ်းကို မည်မျှပင် ခိုင်မာအောင် တည်ဆောက်ရစေကာမူ တစ်နေ့သောနေ့တွင် ငြမ်းကိစ္စ ပြီးဆုံးပါက ထိုငြမ်းကို မလွှဲမသွေ ဖျက်သိမ်းရမည် ဖြစ်၏။

အခြားဝါဒများအရသာ ဘဝကို "ထီး" အဖြစ် တည်ဆောက်ခြင်း ဖြစ်၏။ ဘဝကို "ထီး" အဖြစ် တည်ဆောက်နေသမျှ ကာလပတ်လုံး လူသည် သံသရာမှ မလွတ်တော့ဘဲ သံသရာဝဲဂယက်၌ နစ်တစ်ခါ၊ ပေါ်တစ်လှည့်ဖြင့် မျောနေရပေလိမ့်မည်။ မျောနေရသမျှ ကာလပတ်လုံး လူသည် "ဖိ" တစ်ခါ၊ "ခဲ" တစ်လှည့် ဖြင့် သောကကို ရင်ဝယ် ပိုက်ထားရပေလိမ့်မည်။

တောင့်တခြင်း လေးမျိုး လူသည် သံသရာဝဲဂယက်၌ မျော၍ သောကကို ရင်ဝယ် ပိုက်ထားရလေသော ကြောင့် မိမိ၏ ဘဝအတွက် တောင့်တခြင်း လေးမျိုးကို တောင့်တမြဲ ဖြစ်၏။

ထိုလေးမျိုးတို့တွင် ပထမ တောင့်တချက်မှာ အိမ်ရာတည်ထောင်လိုခြင်း ဖြစ်၏။ ယင်းကို "ကာမ" ဟူ၍ခေါ်၏။ လူသည် "ကာမ" အရ အထီးကျန် မနေလိုဘဲ ချစ်ရသော ဇနီးနှင့် နေလို၏။ ချစ်ရသော ခင်ပွန်းနှင့် နေလို၏။ ချစ်ရသော သားသမီးများနှင့် နေလို၏။ ချစ်ရသော အသိုက်အဝန်းနှင့် နေလို၏။ ထိုသို့ နေလိုသည့်အတိုင်း နေရအောင် အားထုတ်၏။ ထိုသို့ အားထုတ်သော်လည်း အားထုတ်သည့်အတိုင်း ဖြစ်ချင်မှ ဖြစ်၏။ အကယ်၍ မဖြစ်လျှင်လည်း ဖြစ်လိမ့်နိုးနိုး မျှော်ကိုးချက်ဖြင့် မိမိ၏ဘဝ ပျက်သုဉ်းမသွားစေရန် ဆက်၍ ဆက်၍ ကြိုးစားပေ၏။

ဒုတိယ တောင့်တချက်မှာ စီးပွားဥစ္စာ ပြည့်စုံလိုခြင်း ဖြစ်၏။ ယင်းကို "အတ္ထ" ဟူ၍ ခေါ်၏။ လူသည် "အတ္ထ" အရ ချို့ချို့ငဲ့ငဲ့ မနေလိုဘဲ မိမိ၏ ဘဝအတွက် စီးပွားဥစ္စာနှင့် ပြည့်စုံလို၏။ ပြည့်စုံလိုသည့်အတိုင်း ပြည့်စုံအောင် အားထုတ်၏။ အကယ်၍ မပြည့်စုံသေးလျှင်လည်း ပြည့်စုံအောင် ဆက်၍ဆက်၍ အားထုတ်၏။ ပြည့်စုံလျှင်လည်း ပြည့်စုံသည်ထက် ပြည့်စုံအောင် ဆက်၍ဆက်၍ အားထုတ်ပြန်၏။ သို့ရာတွင် မည်မျှပင် ပြည့်စုံစေကာမူ ဘဝအတွက် ပြည့်စုံပြီဟူ၍ အားရကျေနပ်ခြင်း မရှိဘဲ ပို၍ပို၍ ပြည့်စုံစေရန် ဆက်၍ ဆက်၍ အားထုတ်ပြန်၏။ ထိုသို့ အားထုတ်သော်လည်း လူ၏ တောင့်တချက်ကား ပြည့်စုံပြီဟူ၍ မည်သည့်အခါမျှ မရှိ၊ လိုမြဲ လိုနေသည်သာ ဖြစ်လေ၏။

ရှေ့ဆက်ကြည့်ပါ

တတိယ မောင့်တချက်မှာ ဓမ္မနှင့်အညီ ကျင့်သုံးနေထိုင်လိုခြင်း ဖြစ်၏။ လူသည် မလောကဌ "ကာမ" အရ အိမ်ရာတည်ထောင်ရုံမျှနှင့်လည်း မပြီး၊ "အတ္ထ" အရ စီးပွားဥစ္စာ ရှာဖွေရုံမျှနှင့်လည်း မပြီး။ အမှန်အားဖြင့် "ဓမ္မ" နှင့်အညီ နေထိုင်ဖို့လည်း လိုသေး၏။ ထို့ကြောင့် "ကာမ" အရ အိမ်ရာတည် ထောင်ရာ၌ ဖြစ်စေ၊ "အတ္ထ" အရ စီးပွားဥစ္စာကို ရှာဖွေရာ၌ဖြစ်စေ အစဉ်မှန်ကန်စွာ သုံးဆွင် သုံးမိမည် ဖြစ်သော်လည်း မှုရင်းဖိစ စိတ်ဓာတ်အရ "ဓမ္မ" နှင့် အညီ ကျင့်ကြံ အားထုတ်လိုသည်ကတော့ အမှန်ပင် ဖြစ်ပါ၏။ ထို့ကြောင့် "ဓမ္မ" နှင့်အညီ နေထိုင်ကျင့်သုံးနိုင်အောင် အားထုတ်ခြင်းသည်လည်း ဘဝအတွက် တောင့်တချက်လေးမျိုးတွင် တစ်မျိုးအဖြစ် ပါဝင်ခြင်း ဖြစ်၏။

ဓမ္မနှင့်အညီ ကျင့်ကြံနေထိုင်ရုံနှင့် မကျေနပ်သေးဘဲ လူသည် လွတ်လပ်မှုကို တောင့်တပြန်၏။ ယင်းကို "မောက္ခ" ဟူ၍ ခေါ်၏။ ဤလေးမျိုးမှာ ဘဝအတွက် လူတို့၏ တောင့်တချက်များ ဖြစ်ကြ၏။ လူသည် အသက်ရှင်၍ ဘဝကို တည်ဆောက်နေသမျှ ကာလပတ်လုံး ဤတောင့်တချက်လေးမျိုးကို တောင့်တ နေမည်သာ ဖြစ်၏။ အမှန်အားဖြင့် ဤတောင့်တချက်လေးမျိုးမှာ ပုထုဇဉ်လူသားတို့၏ တောင့်တချက်များသာ ဖြစ်ကြပါ၏။

အရေးပါသော အပိုင်းသုံးပိုင်း

ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်အရ အရာရာတိုင်း၌ သာယာဖွယ်၊ ငြီးငွေ့ဖွယ်နှင့် ယင်းတို့မှ လွတ်မြောက်မှုဟူ၍ အပိုင်းသုံးပိုင်း ပါဝင်၏။ ထို့ကြောင့် "ကာမ" ၌လည်း အပိုင်း သုံးပိုင်း ပါဝင်၏။ "အတ္ထ" ၌လည်း အပိုင်းသုံးပိုင်း ပါဝင်၏။ "ဓမ္မ" ၌လည်း အပိုင်း သုံးပိုင်း ပါဝင်၏။ "မောက္ခ" ၌လည်း အပိုင်းသုံးပိုင်း ပါဝင်၏။ ထိုသို့ ပါဝင်ရာတွင် တစ်ပိုင်းထက် တစ်ပိုင်းက ပို၍ နက်ရှိုင်းစွာ ပါဝင်ခြင်း ဖြစ်၏။

သာယာဖွယ်အပိုင်း

ပထမပိုင်းသည် သာယာဖွယ်အပိုင်း ဖြစ်၏။ ယင်းကို "အဿာဒ" ဟူ၍ ခေါ်၏။ ဒုတိယပိုင်းသည် ငြီးငွေ့ဖွယ်အပိုင်း ဖြစ်၏။ ယင်းကို "အာဒီနဝ" ဟူ၍ ခေါ်၏။ တတိယပိုင်းသည် လွတ်မြောက်မှုအပိုင်း ဖြစ်၏။ ယင်းကို "နိဿရဏ" ဟူ၍ ခေါ်၏။ အမှန်အားဖြင့် သာယာဖွယ်ကို မတွေ့မြင်သမျှ ကာလပတ်လုံး လူသည် မည်သည့်လုပ်ငန်းကိုမျှ လုပ်လိုသည် မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ကာမအရ အိမ်ရာတည်ထောင်ရာ၌ သာယာဖွယ်ကို မတွေ့လျှင် တွေ့အောင် ရှာ၏။ အတ္ထအရ စီးပွားဥစ္စာကို ရှာရာ၌လည်း သာယာဖွယ်ကို မတွေ့လျှင် တွေ့အောင် ရှာ၏။ ဓမ္မအရ တရားနှင့်အညီဖြစ်အောင် ကျင့်ကြံနေထိုင်ရာ၌ပင် သာယာဖွယ်ကို မတွေ့လျှင် တွေ့အောင် ရှာ၏။ မောက္ခအရ လွတ်လပ်မှုကို ရအောင် အားထုတ်ရာ၌လည်း သာယာဖွယ်ကို မတွေ့လျှင် တွေ့အောင် ရှာလေ၏။ သာယာဖွယ်ကို တွေ့အောင်ရှာခြင်း ဟူသည်မှာ မိမိ၏ ကိုယ်ကျိုး ကိုယ်စီးပွားအတွက် အားထုတ်ခြင်း ဖြစ်၏။

ငြီးငွေ့ဖွယ်အပိုင်း

ဓမ္မတာအရ သာယာဖွယ်၏ နောက်၌ ငြီးငွေ့ဖွယ် အပိုင်းသည် ရှိ၏။ ယင်းကို "အာဒီနဝ" ဟူ၍ ခေါ်၏။ သို့ရာတွင် ငြီးငွေ့ဖွယ်ကို ခေတ်ရဲ့တခဏနှင့်ရ အသိဉာဏ်ရင့်ကျက် ရုံမျှနှင့်တော့ တွေ့မည်မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် သာမန်အသိဉာဏ်ရှိသူများသည် ငြီးငွေ့ဖွယ်ကို မမြင်နိုင်တော့ဘဲ သာယာဖွယ်ကို ရှာရင်း ရှာရင်းဖြင့်ပင် မိမိတို့၏ ဘဝကို နိဂုံးချုပ်ကြရ၏။

အမှန်အားဖြင့် အရာရာတိုင်း၌ မြတ်နိုးဖွယ် "ရသ" သည် ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် သာယာဖွယ်အပိုင်း၌ လည်း မြတ်နိုးဖွယ် "ရသ" သည် ရှိ၏။ ငြီးငွေ့ဖွယ်အပိုင်း၌လည်း မြတ်နိုးဖွယ် "ရသ" သည် ရှိသည်ပင် ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် သာမန်အသိဉာဏ်ရှိသူများသည် သာယာဖွယ် အပိုင်း၌သာ မြတ်နိုးဖွယ် "ရသ" ကို မြင်နိုင်ပြီး ငြီးငွေ့ဖွယ် အပိုင်း၌မူ မြတ်နိုးဖွယ် "ရသ" ကို မမြင်နိုင်ကြ။ ထို့ကြောင့် သူတို့သည် အရာရာတိုင်း၌ သာယာဖွယ်ကို ရှာရင်း ရှာရင်းဖြင့်ပင် သူတို့၏ ဘဝကို သူတို့ နိဂုံးချုပ်ကြခြင်း ဖြစ်၏။

အမှန်အားဖြင့် မြတ်နိုးဖွယ် "ရသ" သည် အရာရာတိုင်း၌ ရှိရာတွင် သာယာဖွယ်အပိုင်း၌ရှိသော မြတ်နိုးဖွယ် "ရသ" ထက် ငြီးငွေ့ဖွယ်အပိုင်း၌ရှိသော မြတ်နိုးဖွယ် "ရသ" က ပို၍ သိမ်မွေ့၏။ သိမ်မွေ့ ရုံသာမက ပို၍လည်း နက်ရှိုင်း၏။ ပို၍နက်ရှိုင်းရုံသာမက ပို၍လည်း တန်ဖိုးမြင့်မားလေ၏။ ထို့ကြောင့် အသိဉာဏ် ရင့်ကျက်သူများသည် သာယာဖွယ် "အဿာဒ" ကို မြင်ပြီးနောက် ယင်း၏ နောက်ကွယ်၌ရှိသော ငြီးငွေ့ဖွယ်

အပိုင်း "အာဒီနဝ" ကို မြင်ကြခြင်း ဖြစ်၏။ ငြီးငွေ့ဖွယ်အပိုင်း "အာဒီနဝ" ကို မြင်ခြင်းဟူသည်မှာ ယင်းအပိုင်း၌ ပါဝင်သော မြတ်နိုးဖွယ် "ရသ" ကို မြင်ခြင်း ဖြစ်၏။

ဤအမြင်ကြောင့်ပင် ဆီးဘာနီနီဆရာတော်ကြီးက မြန်မာနိုင်ငံ သူတစ်ပါးလက်အောက်သို့ ရောက်သွားသောအခါ "သေသော်မှတည့် ဖြောင့် ကောင်း၏" ဟူ၍ ဆိုခြင်းဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များကို မျိုးချစ်အာဇာနည်များဟူ၍ ဆိုကြ၏။ မျိုးချစ်အာဇာနည်များသည် သူတစ်ပါး၏ အမျိုးကိုလည်း မထိမဲ့မြင် မပြု။ မိမိတို့၏ အမျိုးကိုလည်း မထိမဲ့မြင်ပြုခြင်းကို ငုံမခံ။ အမှန်အားဖြင့် လောက၌ "အစမ္ဘ" မလွှမ်းမိုးနိုင်အောင် ကြိုးပမ်းခြင်းသည် မျိုးချစ်အာဇာနည်တို့၏ လုပ်ငန်းနှင့် သူတို့၏ တာဝန် ဖြစ်၏။

ပါရမီနှင့် မြတ်နိုးဖွယ်ရသ

မျိုးချစ်အာဇာနည်များသည် နိုင်ငံတိုင်း၌ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၌လည်း ရှိ၏။ သူတို့သည် မိမိအတွက် သိမ်းပိုက်ခြင်း၌ သာယာဖွယ် အသဿာဒကိုပင် မသာယာဖွယ် အာဒီနဝအဖြစ်မြင်ပြီး လောကအတွက် စွန့်လွှတ်ခြင်း၌ မြတ်နိုးဖွယ် "ရသ" ကို မြင်လာကြ၏။ အမှန်အားဖြင့် မိမိအတွက် သိမ်းပိုက်ခြင်းထက် လောကအတွက် စွန့်လွှတ်ခြင်းက ပို၍ မြတ်နိုးဖွယ် ဖြစ်ကြောင်းကို သူလို ငါလို ပုဂ္ဂိုလ်များက သဘောပေါက်ကြမည် မဟုတ်။ သို့ရာတွင် သူလိုငါလို အဆင့်ကို ကျော်လွန်သော ပုဂ္ဂိုလ်များကမူ သဘောပေါက်ကြပါ၏။ စာပေတော်များ၌လည်း သူလိုငါလို အဆင့်ကို ကျော်လွန်သော ပုဂ္ဂိုလ်များအကြောင်းကို ဖတ်ရ၏။ သမိုင်း များ၌လည်း သူလိုငါလို အဆင့်ကို ကျော်လွန်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ အကြောင်းကို ဖတ်ရပါ၏။ သူလိုငါလို အဆင့်ထက် ကျော်လွန်သော ပုဂ္ဂိုလ်များကို ပါဠိစကားဖြင့် "ပါရမီရှင်များ" ဟူ၍ ခေါ်၏။ ယင်းတို့၏ လုပ်ငန်းကို "ပါရမီ" ဟူ၍ ခေါ်၏။ အမှန်အားဖြင့် ပါရမီ ဟူသည်မှာ အများကောင်းစားရေးအတွက် မိမိ၏ ကောင်းစားရေးကို စွန့်လွှတ်ခြင်းပင် ဖြစ်၏။ အရာရာတိုင်း၌ အများအတွက် မိမိ၏ ဘဝကို စတေးခြင်းပင် ဖြစ်၏။

နိုင်ငံဖြစ်စေ၊ လူမျိုးဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံအတွက်၊ လူမျိုးအတွက် အနစ်နာခံနိုင်သူများ၊ ဘဝကို စတေးနိုင်သူများ ပေါ်များသည်နှင့်အမျှ ထိုနိုင်ငံ၊ ထိုလူမျိုးသည် ကမ္ဘာ၌ ထိပ်တန်းနိုင်ငံ၊ ထိပ်တန်းလူမျိုး ဖြစ်မည်မှာ သေချာ၏။ ဤနေရာ၌ ထိပ်တန်းဆိုသည်မှာ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပြည့်စုံမှု၌ ထိပ်တန်းကို ဆိုလိုသည် မဟုတ်။ အတတ်ပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ပြည့်စုံမှု၌လည်း ထိပ်တန်းကို ဆိုလိုသည် မဟုတ်။ ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာပိုင်းဆိုင်ရာ ပြည့်စုံမှု၌သာ ထိပ်တန်းကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်၏။ အမှန်အားဖြင့် ရင့်ကျက်သောအမြင်ဖြင့် ကြည့်ပါက ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပြည့်စုံမှုများသည်လည်း မြတ်နိုးဖွယ် မဟုတ်။ အတတ်ပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ပြည့်စုံမှုများသည်လည်း မြတ်နိုးဖွယ် မဟုတ်။ တကယ်တမ်း မြတ်နိုးဖွယ်ကား "ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာနှင့် ပြည့်စုံမှု" သာ ဖြစ်၏။ ဤနေရာတွင် အောက်ပါ ဓမ္မပဒဂါထာ၏ အဆိုအမိန့်သည် များစွာ မှတ်သားဖွယ် ကောင်း၏။ မှတ်သားဖွယ် ကောင်းသည့် အလျောက်လည်း လိုက်နာကျင့်ကြံနိုင်အောင် ကြိုးပမ်းဖို့ ကောင်း၏။

> ဂါမေ ဝါ ယဒိ ဝါ'ရညေ၊ နိန္နေ ဝါ ယဒိ ဝါ ထလေ။
>
> ယတ္ထ အရဟန္တော ဝိဟရန္တိ၊ တံ ဘူမိ ရာမဏေယျကံ။
>
> *(ဓမ္မပဒဂါထာ-၉၈)*

"ဒေသတစ်ခုသည် 'ရွာ' ဖြစ်ချင်ဖြစ်မည်။ 'တော' ဖြစ်ချင်ဖြစ်မည်။ 'ချိုင့်ဝှမ်း' ဖြစ်ချင်ဖြစ်မည်။ 'ကြည်းကုန်း' ဖြစ်ချင်ဖြစ်မည်။ သို့ရာတွင် မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ သူတော်စင်များ နေထိုင်ရာ ဖြစ်ခဲ့မှန်ပါက ထိုဒေသ၊ ထိုဒေသသည် ကမ္ဘာမြေအပြင်တွင် မွေ့လျော်ဖွယ် အကောင်းဆုံး ဖြစ်၏။"

မြတ်နိုးဖွယ် "ရသ" ကို မြင်ရန်မှာ ရင့်ကျက်မှုသည် ပဓာနဖြစ်၏။ မရင့်ကျက်မီကဆိုလျှင် သိမ်းပိုက်ခြင်း၌သာ မြတ်နိုးဖွယ် "ရသ" ကို မြင်၏။ ရင့်ကျက်လာသောအခါ သိမ်းပိုက်ခြင်း၌ မြတ်နိုးဖွယ် "ရသ" ကို မမြင်။ သိမ်းပိုက်ခြင်း၌ ငြီးငွေ့ဖွယ် "အာဒီနဝ" ကိုသာ မြင်လာ၏။ အမြင်သည် ပြောင်းလဲသွား၏။ စွန့်လွှတ်ခြင်း၌သာ မြတ်နိုးဖွယ် "ရသ" ကို မြင်လာ၏။ ထို့ထက်ပို၍ ရင့်ကျက်လာသောအခါ လွတ်မြောက်မှု၌သာ မြတ်နိုးဖွယ် "ရသ" ကို မြင်လာ၏။

အဓမ္မန်အားဖြင့် စွန့်လွှတ်မှုသည် နှစ်မျိုးရှိ၏။ "ငါ" မှ မလွှတ်မြောက်သော စွန့်လွှတ်မှုနှင့် "ငါ" မှ လွှတ်မြောက်သော စွန့်လွှတ်မှုတို့ ဖြစ်ကြ၏။ "ငါ" မှ မလွှတ်မြောက်သော စွန့်လွှတ်မှုကို "စွန့်လွှတ်မှု" ဟုရှိုသာ ဆိုရ၏။

"ငါ" မှ လွှတ်မြောက်သော စွန့်လွှတ်မှုကိုမူ "လွှတ်မြောက်မှု" ဟူ၍ ဆိုရ၏။ ငါမှ မလွှတ်မြောက်သော စွန့်လွှတ်မှုသည် ငြိမ်းချမ်းမှု "အာဒီနဝ" ၌ အတွင်းဝင်၏။ "ငါ" မှ လွှတ်မြောက်သော စွန့်လွှတ်မှုသည် လွှတ်မြောက်မှု "နိဿရဏ" ၌ အတွင်းဝင်၏။

"ငါ" မှ လွှတ်မြောက်သော စွန့်လွှတ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဓမ္မပဒဂါထာ ၁၀၃ ၏ အဓိပ္ပါယ်သည် များစွာ မှတ်သားဖွယ် ကောင်း၏။ မှတ်သားဖွယ် ကောင်းသည့်အလျောက်လည်း လိုက်နာကျင့်ကြံနိုင်အောင် ကြိုးပမ်းဖို့ ကောင်း၏။

ယော သဟဿံ သဟဿေန၊ သင်္ဂါမေ မာနုသေ ဇိနေ။

ဧကဉ္စ ဇေယျမတ္တာနံ၊ သ ဝေ သင်္ဂါမဇုတ္တမော။

(ဓမ္မပဒဂါထာ–၁၀၃)

"စစ်မြေပြင်၌ ရန်သူထောင်ပေါင်းများစွာကို အောင်နိုင်သော သူရဲကောင်းသည် ရှိ၏။ ထိုသူရဲကောင်းသည် အမြတ်ဆုံးသူရဲကောင်း မဟုတ်။ တစ်ယောက်တည်းသော မိမိကိုယ်ကို မိမိက အောင်နိုင်သူသည်သာလျှင် အမြတ်ဆုံး သူရဲကောင်း ဖြစ်၏။"

ဤဂါထာအရ စစ်မြေပြင်၌ ရန်သူထောင်ပေါင်းများစွာကို အောင်နိုင်ဖို့ထက် မိမိကိုယ်ကို မိမိက အောင်နိုင်ဖို့ ခက်၏။ ထို့ကြောင့် ရန်သူထောင်ပေါင်းများစွာကို အောင်နိုင်သူကို သာမန်သူရဲကောင်းအဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး၊ မိမိကိုယ်ကို အောင်နိုင်သူကိုသာလျှင် အမြင့်မြတ်ဆုံး သူရဲကောင်းအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်၏။

စစ်မြေပြင်တွင်တိုက်ရသော စစ်ပွဲသည်လည်း စစ်ပွဲဖြစ်၏။ စစ်မြေပြင်စစ်ပွဲတွင် ရန်သူဘက်နှင့် မိမိဘက်တို့ တိုက်ကြ၏။ ဘဝသည်လည်း စစ်မြေပြင် စစ်ပွဲပင်ဖြစ်၏။ ဘဝစစ်မြေပြင်စစ်ပွဲတွင် ဓမ္မနှင့် အဓမ္မတို့သည် အားစိုက် တိုက်ကြ၏။ အဓမ္မကို ဓမ္မဖြင့် နိုင်အောင် တိုက်နိုင်ပါက ထိုသူသည် သူရဲကောင်းဖြစ်၏။

သို့ရာတွင် သူရဲကောင်းသည် သာမန်သူရဲကောင်းနှင့် အမြင့်မြတ်ဆုံး သူရဲကောင်း ဟူ၍ နှစ်မျိုး ရှိပြန်၏။ အဓမ္မကို ဓမ္မဖြင့် နိုင်အောင် တိုက်ရာတွင် "ငါ" ပါသော သူရဲကောင်းသည် သာမန်သူရဲကောင်း ဖြစ်၏။ "ငါ" မပါသော သူရဲကောင်းသည် အမြင့်မြတ်ဆုံး သူရဲကောင်းဖြစ်၏။

နိုင်ငံတိုင်း၌ သူရဲကောင်းများ ရှိကြ၏။ သူတို့သည် နိုင်ငံနှင့် လူမျိုးအတွက် အနစ်နာခံကြ၏။ ပစ္စည်းဥစ္စာများကိုလည်း စွန့်ကြ၏။ ခြေလက်အင်္ဂါများကိုလည်း စွန့်ကြ၏။ အသက်ကိုပင် စွန့်ကြ၏။ ဆီးဘန်နီဆရာတော် အမိန့်ရှိသလို "သေသော်မှတည့် ခြင်္သေ့ ကောင်း၏" ဟူသော စိတ်ဓာတ်ရှိသူများ ဖြစ်ကြ၏။ အဓမ္မန်အားဖြင့် ထိုသူများသည် လောက၌ "အဓမ္မ" ဖျောက်ဖျက်ရေးအတွက် ဘဝကို ပေးသူများ ဖြစ်ကြပါ၏။ သို့ရာတွင် မိမိ အနစ်နာခံမှုကြောင့် အကျိုးတရားများ ဖြစ်ထွန်းလာသောအခါ "ငါက တကာယ်တာမ်း အနစ်နာခံခဲ့သူ၊ ထို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးတရားကို ခံစားခြင်း ခံစားလျှင် ငါသာလျှင် ခံစားထိုက်သည်" ဟု ခံယူသော သူရဲကောင်းများလည်း ရှိကြ၏။ ထိုသူရဲကောင်းများကား "ငါ" မှ မလွှတ်မြောက်သော စွန့်လွှတ်မှုဖြင့် စွန့်လွှတ်သော သူရဲကောင်းများ ဖြစ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသူရဲကောင်းများကို "ငါ" ပါသော သူရဲကောင်းများ ဟူ၍ ဆိုရ၏။

ဓမ္မပဒဂါထာ ၁၀၃ အရ ဆိုရလျှင် ထိုသူရဲကောင်းသည် ရန်သူထောင်ပေါင်းများစွာကို အောင်နိုင်သူသာ ဖြစ်၏။ မိမိကိုယ်ကို အောင်နိုင်သူမဖြစ်။ သို့ရာတွင် တကယ်တမ်း အောင်ရမည့်ရန်သူကား မိမိကိုယ်သာလျှင် ဖြစ်၏။ အောင်ပေါင်းများစွာသော ရန်သူများမဟုတ်။ အဓမ္မန်အားဖြင့် မိမိကိုယ်ကို အောင်နိုင်ပြီးသူ့အတွက် လောကတွင် ကြောက်စရာဟူ၍ ဘာမျှမရှိတော့၊ မိမိကိုယ်ကို မအောင်နိုင်သေးသူများ အတွက်မှ အရာရာတိုင်းသည် ကြောက်စရာချည်းသာ ဖြစ်ပါ၏။

မိမိကိုယ်ကို မအောင်နိုင်သေးသူများအနက် မိမိ၏ အနစ်နာခံမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော